

October 31, 1946
**Report from Bulgarian Intelligence on the Situation
in Austria, Switzerland, Italy, and France**

Citation:

"Report from Bulgarian Intelligence on the Situation in Austria, Switzerland, Italy, and France", October 31, 1946, Wilson Center Digital Archive, Central State Archive, Sofia, Fond 146-B, Record 5, File 773. Obtained by the Bulgarian Cold War Research Group.
<https://wilson-center.drivingcreative.com/document/110555>

Summary:

A report on the political climate in Western Europe and the activities of the Bulgarian communities abroad. The author concludes that since a new war seems imminent, the diplomatic and intelligence apparatus needs to be overhauled and old cadres dismissed.

Original Language:

Bulgarian

Contents:

Original Scan

ТУК - Началнику Поделение 50200 Ц.В.

I - ви Д О К Л А Д

върху някои западни страни.

А В С Т Р И Я

Положението в Австрия е твърде смечено, сравнено с това в миналото. Администрацията постепенно се подобрява. Народът обаче, си остава все още безразличен към утрешния ден. Политическите борби за сега са в скрит вътрешен чинез. Всеки един от Съюзниците се мъчи да приспособи администрацията на съответната зона към своите разбирания. Окупационните войски почти не се виждат, същите стоят повечето в казармите си. Докато в началото се е чувствувало едно предпочитание към англо-саксонците, сега същото натежава към руснаците, които наистина имат за сега най-доброто държане към австрийците. Самите окупатори са забранили контакта на войските си по между им. Преминаването в отделните зони е малко смечено. Австрийското правителство постепенно се налага и изглежда, че първостепенна роля ще играе Народната им партия. Строителството обаче е в застой. Правителството все още не може да се справи с апатията на народа и безкрайните гледки на разрушени къщи и мостове придружават пътуващия из страната. Храната, особено месото, са още в оскъдица. Индустрията, обаче, започва да се съживява. Виенският мострен панаир от 7. до 12. октомврий почва нагледно, че Австрия отново ще играе роля в стопанския живот на балканските страни. Сякаш техниката нищо не бе загубила, а бе представена там още по-мощна. За сега вътрешни политически сътресения в нитоя от зоните не може да се очакват. Австрийският шилинг постепенно се стабилизира. Докато американците и англичаните водят една активна борба за спечелване политически на австрийския народ и поддръжане на националното им съзнание, изполувайки всички стари нацисти, руснаците водят една съвършено пасивна борба, която изглежда ще даде много по-добри резултати. Активната дейност на някогашното българско поделение в Австрия все още се намира в американската австрийска зона. В това отношение вече могат да се посочат доста данни. Котвирането им е според отношенията между Съюзниците. Докато английските представители са все още съсредоточени в икономическите въпроси, които са предмет на следващите страници, американците все още поддържат връзки с хората на Данков и Иван Дочев. Интересно е, че докато по-възрастните от тях се намират в американската зона на Австрия, по-младите продължават да са в Бавария. Така нап. Ал. Данков продължава да се намира с ентураж си около Мюнхен, докато сега там е отишъл и бившият капитан Дочев. Самия Данков има право да се движи из цялата американска зона, обаче, с предварително уведомление. Новото е, че професор Кантарджиев, с една малка подбрана от него групичка, е званик за Италия където идейно инструктира подготвяващите се за партизанска борба чадри наброяващи за сега около 60 души /приложение списък с адресите на емигрантите за н. октомврий 1946 г./ За сега в американската зона най-голяма тежест обаче има Славчо Загорев, който е шеф на общото преводаческо бюро за всички народи. Тук трябва да се изтъкне, че емигрантите водят доста сложен живот, тъй като условията за живот са особено добри и евтини. Всички приказки, че са изпаднали са злоумишлени. Особена роля играе и липсата на мъже в тия зони, тъй като повечето от тях живеят с богати австрийци.

146 5 772
11.0.146.01.5.772

5

Нашето политическо представителство:

Начело на политическото ни представителство /мисия по репатрицията/ в Виена стои Владимир ПАСНАЛЕВ, много опитен и хитър дипломат, школуван в дипломатическата кариера, който ловко движи интересувашите го въпроси между четирите представители на великите сили. Същият е успял напоследък, благодарение на личната си опитност и дипломатично лавиране, да заангажира английския представител в сесията на неговото председателствуване да се внесе въпроса за възобновяване дипломатическите отношения между Австрия и България. Нещо което на пръв поглед е твърде нормално, обаче, по-внимателно разгледано ще се види самия противовес - Англия и Америка, които не признават българското правителство, дават своето разрешение за възобновяване на връзките.

Самия ПАСНАЛЕВ явно принадлежи на англо-американски среди и вътрешно има друга ориентация; външно, обаче, главно уплашен за мястото си и желаещ да направи кариера, рязко поддържа политиката на О.Ф. Така както е очертана обстановката в Виена неговото стоене там е полезно, още повече при огромната борба която водят по-между си трите големи съюзника. Пасналев е съумял да си създаде връзки в всички среди и ако му се дадат гаранции за запазване на местото му, същия ще служи на оня, който го гарантира. Непосредствено му, обаче, за сега е необходимо, смената му да била погрешна. Канцлерът ИВАНЧЕВ - член на "Звено" смело може да се каже, че по данните които има и които не могат да бъдат предмет на този доклад, е всецело на чужда услуга. Вероятно е същият да е заангажиран в Дирекция на Полицията, обаче, това е само една привидна маска на същия. Дейността му е всецело насочена в услуга на чужди среди. Гаранцията която се взима за него с задържане на жена му в България е съвършено несериозна. Останалите членове на мисията са в по-голямото си количество българи от местно жителство.

Колония:

Българската колония в Виена представлява в по-голямото си количество сбор на авантюристи и мошеници. Почти всички са се отдалили на контрабандна дейност и са умело използвани от известни организации за пренасяне на директиви и поща. Наши българи шарят из цяла Виена и различните зони, где то препродават и пречупват всевъзможни материали, които преобръщат в средства, а едновременно с това разнасят новините и инструкциите на отделните ръководни личности населяващи зоните. Нареддания, които по пътя на канали, главно чрез градинарите в Австрия и Чехия и транспортните средства, достигат до България. Тия българи за жалост се използват и от представителите на наши държавни учреждения, изпращани главно с задачи за закупуване на материали, които действително съвършено неадекватно, разменят дадената им валута, особено в цигари, с което твърде много излагат българското име, контрабандите им се разнасят из уста на уста и които в края на краищата се спасяват от затворите само благодарение на ценното руско съдействие, което обаче съдействие ни твърде много подценява в очите на самите руснаци.

Служба Сомачев:

Требва да се признае, че старият политически грешник СОМАЧЕВ е изключително добре организирал своята служба, която няма никакво съдействие на Отдела Доставка и Поддръжане и съумява добре да съществува само благодарение на личните му качества. Всички изпратени лица там, които догарват известни материали и които си приписват заслуги ги дължат изключително нему. Той е който е дал стотици милиони на нашето военно стопанство и който

по един съвършено тактичен начин продължава да ни снабдява с всевъзможни материали, докато в това отношение други си приписват заслуги. С малко по-голямо съдействие, особено сега, тъй като остават само още няколко месеца, след които австрийците и полицията им сами ще си управляват, могат да се направят твърде ценни доставки.

В заключение може да се каже, че Виена се очартава като международен център на чиято арена си дават всекидневна борба представителите на четирите сили. Доброто следене на тая борба ще е много полезно.

ШВЕЙЦАРИЯ:

Положението тук представлява за нас особен интерес. В Швейцария по всички данни се съсредоточава централния английски апарат за борба в Европа. Особено значение се отдава на българските среди. Докато американският център се движи по линията Италия - Австрия, английският образува триъгълника по Италия - Швейцария, като в Швейцария е умът, а в Италия ръцете. Самите швейцарци, по всичко личи, дават пълна подкрепа на така провежданата игра. Иначе пестеливия швейцарски народ, сега се е отпуснал и живее необичаен за него живот. Бъдещата война плаши и е в устата на всички. Швейцарското правителство е обявило принципа на личното самозапасяване. По пътищата се издигат бетонни складове пълни с правителствени самозапасявания. Укрепителните линии продължават да се подновяват. За всички е ясно, че при една бъдеща война Швейцария ще бъде една от първите жертви. Англо-американците навсякъде подбуждат тоя страх и използват швейцарските граждани за откритие на огромни парични фондове за борба с бъдещата комунистическа опасност. Докато бъдещото емигрантско югославянско правителство се формира около крал Петра, българското такова, което е в зачатък на формиране, още няма своя водач, макар и да се очаква, че това ще бъде Г. М. Димитров. Същия, обаче, бил тежко болен в Америка и понастоящем с един отрязан дроб, поради което и за сега водаческата фигура още не изпъква. В потвърждение на първите доклади, състава на правителството се доуформя така: Момчилов, който продължава да стои в Лондон, запазва поста на постоянен представител при западните сили; Къосеиванов - доскоро е щял да поеме поста министър на външните работи, сега, обаче, при излизането на Милев, по-вероятно е да надделее кандидатурата на последния, като Къосеиванов остане министър без портфейл; Министерството на Информацията е запазено да Антони Николов; Министерството на Финансите ще бъде предложено на бившия министър Гязков или на Губиделингов и т. н. За сега в тая игра не се държи сметка за групата Никола Петков - Лулчев, обаче, се държат тясни връзки чрез посредничеството на самите мисии, по специално напоследък чрез полковник Колкото и смешна да изглежда на пръв поглед тая машинария, тя е самата действителност. Основанията са следните: "войната е предстояща, още преди да настъпи същата трябва да има образуван на първо време емигрантски комитет, а в последствие емигрантско правителство, което да поеме защитата на българските интереси. Вътре в България, при сегашната структура, помощ не може да се очаква, ето защо трябва да се използват политически личности ползващи се с кредит вън от страната. Ако може да се привлече някое лице от сегашния О. Ф. това би било голям актив за международния пазар. Почти всичко около Цанков е гнило. Здравите лица трябва на време да се отделят." Финансирането е вече започнало и е на добър път. С английска подкрепа и поддръжка за сега ва основани три фирми, които търгуват и правят големи доставки между Англия, Швейцария, Белгия, Франция и др. От тях се отделя голем резервен фонд. Гово-

- 4 -

146 5 743

ри се, че е надмилнал вече няколко милиарда. Финансовото ръководство е поверено на групата Христо Ганев, Любен Конев, зап. ген. Ганчев. От около един месец за близки задачи е започнало формирането на българска терористична дружина. Същата се формира около Милано. За помощник-ръководител - инструктор е привлечен професор Кантарджиев. Съгласно малък антураж е напуснал преди 20 дни Австрия и е поел новата си задача. За сега, както се каза и по-рано, в тази дружина се предвижда да се обучат около 600 души. Дваната български авиатори, които преди няколко месеца избягаха в Гърция са вече там. Общия офицерски кадар наороявал 10 души. Като инструктори на първо време ще има полски. Тази дружина ще бъде самостоятелна в своите действия. Нейните ръководители и потвърдения се комитет дават следните основания за това сформирание: "войната трябва да се предизвика от самите покорени народи /тия които са под руско влияние/, трябва да се предизвикат инциденти на югославянската, полската и българска граници. Тия инциденти могат да станат само с собствени войски. Великите сили ще се намесят в защита на едната или другата страна. От там ще произлезе големият инцидент." Напоследък се е дало нареждане всички бойни сили да се изтеглят към Италия и Египет за превземаване. По сведения от Швейцария, които се потвърждават и от Югославия, през м. октомври т.г. доста партизански части са на път според тия директиви. Така например през същия месец в Югославия, около Охрид, е унищожена една партизанска група, брояща около 4,000 души.

Идването на Дамян Велчев в Швейцария представлява за тия среди голяма изненада и интерес. За сега може да се каже, че по отношение на него решение още не е взето. Осведомителните срещи, обаче, започват. Първата ще бъде с генерал Ганчев. В това отношение и първият се подготвя, като веднага пристъпни към покупка на кола /а е известна нестелливостта му/, която ще му осигури безпрепятствено и неконтролирано движение до чудесните за срещи швейцарски къщища, ненаблюдавани от никого. По останалия състав на нашата легация тия среди въобще не работят, тъй като отдавна са ги купили. В това отношение особено впечатление прави канцлера Чанков, който е там само от няколко месеца, а разполага вече с стотици хиляди; да не говорим за разсилния, който има две коли, шофьор и пр.

Въобще дейността на емигрантските наши среди в Швейцария трябва да се следи с особено внимание. Швейцария е център от който се ръководят и дават всички директиви. Швейцария е местото от гдето за сега могат да изникнат нашите най-големи неприятности. За съжаление за дейността на отсоро изпратени там добри отечественофронтовци не може да се кажат ласкави работи...

И Т А Л И Я:

В Италия положението все повече и повече се усложнява. Англо-американците вече резко преминават в настъпление срещу партизанските среди. Ясно е, че скоро ще се захване и отчрита борба с самата комунистическа партия. За сега Италия е един голям военен арсенал в който се трупат оръжия и обучават противонародни части. Общата армия на краал Петър и генерал Андерс наброява около 100 - 150 хиляди души. Същата се използва не само за окупация, но и за постоянно самообучение. Към тях се придават и две креатури - българската и албанска партизански дружини. До като албанската дружина е доста напреднала в своето обучение, българската едва сега се сформира. Говори се, че още не са събрани и 80 души, а определеният й брой от 600 души е трябвало да бъде достигнат още на първи октомври. /по тия въпроси следва отделен доклад/.

- 10 -

146 m 5

Ф Р А Н Ц И Я:

Положението в Франция вероятно е твърде добре познато до докладите по конференцията за да бъде изтъквано тук, поради което ще се направят само няколко извода.

1. Мачар и нов персонала на нашата легация, в по-голямата си част е вече завербуван от англо-американците. В това отношение случая с Дянчо СОТИРОВ, отишъл само преди няколко месеца съвършено без средства като секретар, а сега собственик на две коли, шофьори, ландо и живеещ в най-скъпи хотели, пръскащ множества пари, е достатъчно характерен.

2. Нашият политически представител генерал МАРИНОВ се намира в едно опасно състояние - готов срещу всичко да получи своето зачерчване в списъка на военнопръстълниците изготвен от американците. Същия е съвсемно боем и информирани по текущите въпроси. Говори се, че е успял да спечели благоволенieto на председателя на нашата делегация и това на г-жа Цола Драгойчева и др. За същият се установи с положителност, че в желанието си да участва в самата делегация и заангажира по тоя път нашето правителство за браненето му като военнопръстълник е създад интригата, че генерал Стойчев е нежелан от американците в Париж. Вероятно е и по настоящем да направи спънки на Стойчева в заминаването му за Вашингтон, тъй като Маринов на всяка цена желае той да отиде там "като най-информираният по преговорите".

3. Установен факт е, че Александър Оббов е имал лична среща с Бърнс, неизвестна тогава на нашата делегация.

4. Американците вероятно ще подкрепят французите в спечелването на политическо влияние у нас. Самият Оббов е згоден дъщеря си за внука на граф Игнатиев - завеждащ криминалната хроника и дневната тава на един парижки вестник, финансиран негласно от французките департаменти.

5. Съюзът между тройната коалиция в Франция е съвършено развален. Хората около Бидо нескрито говорят, че са зле настроени към България. Обещето от тях са такова, които са били емигранти в Англия. В противовес на това американците имат симпатии към алжирските емигранти.

6. Най-обичновенното явление в Франция е да се срещнат по улиците и баровете поляците на Андерс в английска униформа.

7. В Париж на няколко интимни събирания за последен път е проличало лошото отношение на генерал Робертсон към България и че тежестта се прехвърля към него. Искът, че Бърнс е зле гледан в американското външно министерство е съвършено погрешен, напротив Бърнс има лични връзки с Бърнс, който го крепи. Още повече, че жените на Бърнс и Бърнс са съюзежници. Тъй заоблудения за Бърнс са подкрепени главно от Армен КУМДЖИЙСКИ - изгавен американски полковник, който навремето е направил опит да се прехвърли от искъта в Париж - в Софиящата тава, но е срещнал отъза на Бърнс, който смятайки го за неуместен, като твърде изложил се в България банкер, е доплаждал в тая смисъл. Ето защо и Кумджийски, старайки се да уязви Бърнс, разпръсва тая история за неговата непопулярност, на която уловка са се хванали и някои наши делегати.

8. Генерал Робертсон за последен път, на последната вечеря в Париж, е доказал своето лошо настроение към България и под чертал на всеослишание случая с арестуването на Кирил Станчев, изтъквайки, че България се е явила на конференцията с кръвта на жертвите които е дала в войната, а фактически е изпратила по заговорите героите от войната /тая мисъл е била изказана и от Бърнс

- 6 -

146 5 743

12

Ясно е, че в Франция трябва да имаме здрави политически представители, хора с добър морал, които желаят да работят за Отечеството си.

З а к л ю ч е н и е:

Светът само преди две години завърши войната и въпреки това в всички по-горе изброени страни се говори за идущата война. Това е темата на всички разговори от Виена до Париж. На сякъде се смята, че двата блока са пред генерално сражение. Под палачите на войната "Чърчилците и тяхните приятели" за съжаление се намират навсякъде в достатъчно количество. Въпреки многото разрушения, въпреки милионите жертви все се говори за война. Войната не е предстояща, но все пак ние трябва добре да се информираме за всичко онова което става. Необходимо е да имаме нашите наблюдения, точни и справедливи, без излишна тенденция. Необходимо е нашите представители да ни дават правилна ориентация, така необходима за нашите държавници. За съжаление, обаче, почти никъде в посетените страни това не може да се намери. Нашите представители, стари и нови, служат на своите лични интереси, на преобръщане на валутите, на нощните животи, но не и на държавата. Време е вече да се намери подходящият персонал, който по политически причини вероятно скоро няма да стане, то поне Щаба на Войската е длъжен да изпълни своите задачи и създаде оная правилна организация, при която да има най-големи успехи. Необходими са и тук реформи, необходимо е не само да се преглежда пресата, а най-необходимото - да се изпращат и създават агенти и агентури, да се действа практически, а не както до сега теоритически. Действуваме ли практически ще имаме добре осветлен щаб и правителство, продължаваме ли теоритически ще имаме досегашното неосведомление.

София, 31. октомври 1946 год.

Р.О.з.